

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

DISSERTATIO ^{Q.} MEDICA INAUGURALIS 7
DE

STERILITATE UTRIUSQUE SEXUS,

^{Q V A M}
PRÆSIDE DIVINO NUMINE,
Decreto, Consensu, & auctoritate

Amplissima & Gratiissima

FACULTATIS MEDICAE
IN CELEBERRIMA ARGENTORATENSIVM
UNIVERSITATE,

PRO
SUMMIS IN ARTE MEDICA
HONORIBUS

^{A C}
PRIVILEGIIS RITE CONSEQUENDIS,
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI

SUBIICIT

JOH. RODOLPHUS NEUHUSIUS,

Bienna Helvetius.

Ad diem 2° Februar. Ao. M DCC XXVI
horis locoque solitis.

ARGENTORATI,
Literis GEORG. ADAMI PIESCKERI, Typogr. Univerf.

DEO,
ET
AMICIS,
OMNIBUSQUE,
QUIBUS, UT SIT SANA
MENS IN
CORPORE SANO,
EXOPTO.

§. I.

Vo pluribus machina artificia-
lis composita est partibus, eo facili-
us etiam destruitur; Ita officina, in
qua homines fabricantur, quæ ex tot
fibris, arterioliis, venulis, pul-
visculis, membranulis, glandulis,
& humoribus constructa, etiam plu-
ribus accidentibus & morbis obnoxia est. Inde mor-
taliū propagationem, ut genus humanum continuo
augeatur, per necessariam censeo, & æque magnam cu-
ram impendendam, aut certe non multo minorem, ut
homines continuo fiant, ac ut nati & facti in bona di-
spōsitione conserventur, aut si ægrotent, sanitati resti-
tuantur. Itaque Medicinæ incumbit, quia sterilitas in
quibusdam subjectis causas agnoscit occultas, in eas in-
quirere, & omnibus viribus anniti, ut plures & plures
quotidie detegantur causas, iisque semel notis, facilius
Remediis proportionatis occurrere possimus, quod no-
bis etiam de hac Materia disserere ansam dedit.

§. II.

Ut autem præternaturales conceptionem impe-
dientes eo melius describere possimus causas, oportet.

A 2

prius

prius ostendamus debita & primaria legitimæ atque naturalis conceptionis requisita, æque ac, ut quid per naturale vel præternaturale intelligamus pateat, natura hominis definienda, quæ nihil aliud est, quam *Consuetæ unicuique homini, materiæ primi & secundi Elementi, per corpus nostrum continuo, & ab ipso conceptionis & generationis tempore, usque ad finem vitæ transeuntis, & ita particulas nostri corporis, quoad fabricam & texturam ejus, in situ, figura, magnitudine, motu & quiete, modificantis actio; quicquid nunc hanc immutat, vel impedit actionem, id nostram naturam alterat, vel præternaturale dici potest.*

§. III.

Legitima vero conceptio est *ovi unius vel plurium bene constitutorum, ab aura genitali, ad ovarium ascendente fecundatio & vivificatio, indeque eorum per tubas fallopianas ditætas ad uterum delatio, ibidemque accretio & nutritio. Ovarium autem, & in eo contenta ova bene sunt disposita, necesse est, alias nulla subsequitur imprægnatio. Ova autem bene disposita habenda, quando ex materia ad hoc opus laudabili, secundum naturæ leges ordinarias, a Deo in creatione datas, ad requisitam perducta sunt perfectionem, inque iisdem secundum easdem leges talis dispositio & delineatio inducta est, ut accedente aura genitali, aliqualis fermentatio inter particulas subtiliores incipiarur, per quam ova & in illis ipsa jam antea posita lineamenta, ad ulteriorem augmentationem & nutritionem disponuntur.*

§. IV.

Hanc dispositionem & delineationem explicare varia a variis excogitata sunt, quo faciunt spe-

speciosa illa nomina, Archeus Helmontii, Spiritus seminalis Infitus, vis plastica, aut Microcosmetor aliquis, quibus obscuris hæc obscura & quidem satis obscure enotare conati sunt Celeberrimi alias Authores; Alii tamen hunc nodum Gordium felicius solvere putant, statuendo, illam delineationem & dispositionem omnium ovorum jam in ovario Evæ, primæ nostræ parentis, ab ipso Deo in creatione delineatam esse, quamquam hæc opinio tam absurda non sit, tamen eo confugiendum non censeo, nisi ullus amplius supersit modus, quo concipere possimus, quomodo illa delineatio ex legibus motus in quovis ovo de novo fieri possit.

§. V.

Prout in vegetabilibus Semina, per solas motus regulas & naturæ leges, ex specificis perspecifice formatos poros transeuntibus, inque summitatibus vel alibi collectis particulis componuntur, & pededentim ad perfectionem deducuntur, ita etiam ex variis humani corporis particulis per certa ad hoc opus formata organa quasi cribratis, & ita debito modo figuratis, situatis, certa magnitudine, motus, & quietis proportionem præditis in ovo famellæ collectis, talis aliqualis delineatio, vel dispositio ad futuram delineationem oriri necessario debet, nam secundum diversa spatiola inter particulas, certæ ex materia subtilissima constantur particule specificæ, quæ si congregiuntur specificas etiã componunt massulas, prout e. g. videmus in rupibus lapides vel Crystallos hexagonales, Saliæque varia, variæ concrefcere figuræ, neque tantopere admiramur, stellulas varias in hyeme niveas tam artificiose congelari, Saliæ-

hæcque volatilia varia in vasis destillatorii pulcherrimas depingere figuras. Si ergo hæc prædictæ particula respectu indefinitæ varietatis particularum in homine reptarum tanquam homogeneæ tales curiosas figuras constituere possunt, quidni etiam in homine tales modificationes variarum particularum & organorum sufficere possunt ad necessarias delineationes, foetusque rudimentum constituendum. Verum quidem est in ovis non imprægnatis talem delineationem nobis insensibile & nullo microscopio observabilem esse, quia limpidissimus est ovorum liquor, & Germen, sive illud quod germinis loco adest, facile ovorum compressione & contrectatione, cum liquidior & fluxilis adhuc sit, corrumpitur, unde concludo etiam forti aliqua Spirituum animalium commotione, vel aliis causis externis ita immutari posse, ut postea monstra generentur, si nempe delineatio talis prævia ex parte tantum immutatur, si vero omnino tollitur, nulla plane insequitur impregnatio.

§. VI.

Per delineationem vero sive germen illud nihil aliud intelligendum volo quam rudem quandam paucarum fibrillarum, staminum & corpusculorum in cristallino illo ovorum liquore adjunctam dispositionem, prout Pictores si aliqualem imaginem delineare incipiunt, principales tantum & facile debiles primo ducunt lineas, admodum imperfectas, interruptas, & non adeo accuratas, & quæ accedente penicillo Artificis facile perfectæ redduntur, atque secundum varios in eo contentos liquores & colores immutantur. Ita etiam in
ovis

ovis quædam fibrilla & stamina primo valde imperfecta ruditer admodum coeunt, ubi principalia membra & viscera postea constitui debent, quæ postmodum a liquorum genitalium aura paulatim ulterius deducuntur, donec corporis humani teneram aliquam constituant figuram; Ita ut non opus sit confugiendi immediate ad Dei digitum, qui animalia denuo ex ovis formet, cum in vegetabilibus hæc delineatio à legibus naturæ & regulis motus proficiatur, quidni etiam in animalibus simile contingere potest. Itaque summe admiranda est infinita Dei omnipotentis sapientia per quam primos nostros parentes tam artificiose formavit, & leges naturæ tam sapienter posuit, ut tales particulae sic modificatae in sanguine generarentur, per quædam organa separarentur, inque ovario & ovis colligerentur, & debito modo disponerentur, quæ certe separatio dispositio & collectio, ut jam dictum, non ab alia dependet re, quam a mira pororum proportione, motus variatione, indefinita etiam particularum in sanguine humano contentarum varietate, sufficientem materiam ad compositionem ovorum subministrante.

§. VII.

Ad legitimam conceptionem autem requiritur Semen virile bene dispositum, ut talem auram sive effluvia idonea suppeditare possit, cum nempe in utero cum liquore genitali muliebri commixtum aliqualem subit fermentationem, ope cujus spirituosiores ejus partes, id est aura genitalis, a vehiculo liberatae per tubas Fallopianas ad ovarium ascendunt, ibi ovum unum vel alterum maturius imprægnant & fæcundant, dum nempe

pe per talem fermentationem à vehiculo sejunguntur; ova penetrant, inque uno vel altero eorum puncto, in quo scilicet Cor delineatum est, fermentationem aliqualem & motum, vitæque Choream incipiunt, quod tunc post aliquot septimanas, juxta observationem Domini de Graaff, in uterum delapsum non prius annectitur, quam dum omnia foetus membra efformata sint, & Radices quasi agit. Ergo & ipse uterus bene dispositus esse debet, non aliena materia obfusus, vel obstructus, sed transpirabilis & qui suum ordinarie menstruale tributum debito reddat modo. Mulieres enim tantum ab illo tempore pro facundis habendæ, quo menstrua fluere incipiunt, donec, iterum cessant.

§. VIII.

Sunt qui se observasse asserunt, in liquore genitali virili, qui duplicis est consistentiæ, dum una pars & quidem ipsum semen magis albicans, altera pars nullo modo intime cum semine mixta, paulo magis ad aquæ, vel potius Albuminis ovorum consistentiam & colorem accessit, moleculas, quas Leuwenhoeck sub vermicolorum nomine & figura delineavit, magis esse rotundas, parum tamen ovales, & neque cauda neque capite gaudere, seminisque materiam albicantem a vehiculo, vel illo liquore mortuo, cujus particulæ viscidiores & oleosiores absolute nullo, motu gaudent, liberatam, ex meris & puris hujusmodi moleculis, liquori limpidissimo, & nullo microscopio observabili innatantibus, vario & irregulari motu præditis consistere & constata esse, quæ moleculæ vel massulæ, procul omni dubio nihil aliud sunt, quam *certus numerus particularum*

ularum sanguinis spirituosarum & subtilissimarum, quæ in filamentorum minutissimorum canaliculis testiculorum coærvata & accumulata in tales massulas elaboratæ sunt, qualis elaboratio ita fieri intime persuasus sum, dum nempe ramosiores & crassiores harum particularum sanguinis subtilissimarum, quæ in continuo sunt motu, & canaliculis testium inclusæ, nullo dato spatio a motu intestino & circulari ad latera propelluntur, & quasi cuticulam constituunt, istisque spiritibus qui jamjam genitales vocandi, aliquomodo hospitio & nidulos præbent, nam secundum leges naturæ & regulas motus in omni motu circulari crassiores & rudiores particulæ a centro, quantum possibile, propelluntur & subtiliores circa centrum remanent, talem motum intestinum seu circularem hæ particulæ his cuticulis inclusæ retinent, qui ipsis hanc agilitatem comparat, quæ etiam agilitas a materia mundi subtilissima, cui propter pororum angustiam soli transitus præbetur, multum augetur & adjuvatur, unde etiam duplici gaudent motu. Hi spiritus genitales demum in vesiculis seminalibus, aliisque organis liquori limpidiori, & in prostatis vehiculo oleoso & aquoso commixti, variè moventur, semenque laudabile albicans constituunt, unde aere accedente, calore & motu deficiente, agitatio particularum parum imminuitur, vel plane tollitur, & ita globulis cælestibus magis sine interruptione transire licet, & refrigeratum humens ad aquæ tum speciem tum colorem magis accedit, ex quo patet, decentem ejus consistentiam a sufficiente & maxime activa spirituum copia, certa particularum mixtione & textura plurimum dependere, & aeri expositum, textura dissolvi, corrumpi, sterilefcere, imprægnationique inidoneum evadere, auramque illam genitalem, amissa vi fermentativa non amplius

B

plius

plius præbere posse. Hæc aura genitalis itaque nihil aliud est, quam predicti spiritus, per arterias præparantes eribrati, in testicularum vasculis collecti, per lenem quandam fermentationem in utero hospitalis extricati, per tubas Fallopianas ad ovarium delati, poros ovorum ingredientes, eaque parum immutantes, aliumque motum in quodam ovi alicujus puncto ad id jam disposito inchoantes, & ita rudiora jam antea posita lineamenta ad ulteriorem augmentationem secundum eorum qualitates disponentes. Vnde etiam demonstrari posset, quare omnes fere morbi tam animi, ut Iracundia, meticulositas, tristitia & morositas &c. [quanquam improprie morbi dicantur, nam anima sola proprie ægrotare non potest] quam corporis, ut Apoplexia, Podagra, Convulsiones, Spasmi, Epilepsia &c. qui sæpius a spirituum animalium intemperie dependent hæreditarii esse possint, dum nempe talis intemperies spirituum animalium tanquam fermentum vitiatum simul cum spiritibus genitalibus ova ingredientibus, huic vel illo morbo hæreditario fundamentum quasi jacet; unde etiam monstrorum generatio, similitudo Infantum cum parentibus, tum quoad animi affectus, tum quoad corporis habitus derivari & explicari possent.

§. IX.

His jam ita positis & bene perceptis cuius liquoris constabit, Sterilitatem accidere vel respectu virorum vel mulierum, vel utrorumque. In Viris latitantes causæ sunt pauciores & cognoscendo faciliores, & consistunt vel in mala conformatione, sub qua etiam Atoniam comprehendo vel in Seminis Intemperie. Mala confor-

conformatio respicit organa vel externa vel interna; Externorum mala conformatio facile patet, & ut plurimum incurabilis est, quando scilicet aliquid deficit aut redundat, vel aliter organa se habent, quam ut officia sua præstare possint; Ut si desint vel læsi sint testes, penis, vel si decente brevior, crassior &c. vel Vir Hypospadius sit, quæ omnia oculis sese sistunt & Chirurgica operatione tolluntur.

§. X.

Internorum mala conformatio vix cognosci potest, & est quando vasa præparantia, Seminisque generationi dicata, non bene sunt proportionata, situata, figurata, nimis pauca & exilia, quam ut sufficiens & requisita materia ad seminis generationem, debito afferatur modo, quæ tamen raro peccatur in defectu, rarius adhuc in excessu, sæpius autem in disproportionem, quales defectus vel jam in utero materno contrahuntur, vel a causa externa, ut frigore, vulnere, contusione, attritione, aliisque causis violentis, ut in Thlibiis & Thlasiis, inferuntur, & non curantur; Aut ab Intemperie Sanguinis, reliquorumque humorum ortum suum trahunt, quo variæ atoniæ Species pertinent.

§. XI.

Omnis Intemperies, quia liquida tantum concernit, & omnes humores a Sanguine certo modo dependent, etiam a Sanguine primario oritur, & ex Sanguine

guine vitiato etiam Chylus, omnesque reliqui humores, ergo & Semen Intemperatum evadit. Est autem Intemperies talis vitiosa Sanguinis dispositio, ubi scilicet particulae quaedam alias certa quadam proportione & textura Sanguinem laudabilem constituentes vel superfluae sunt, vel plane heterogeneae & ad Sanguinem nullo modo pertinentes & ineptae immixtae sunt, ut si Sanguis plus minus de salibus acidis vel alkalicis, plus minus volatilibus aut fixis & acribus participat, si plus minus particulis viscosis, terrestribus & oleosis, ferosis & sexcentis aliis infarctus sit, variae inde Intemperiei & cacochymiae Species oriuntur, imo non raro textura sanguinis solvitur, sanguisque varie turbatur.

§. XII.

Primum autem agmen ducit intemperies acida, si nempe Sanguis scateat salibus acidis, alienis, generationi inimicis, quarum particulae sunt scindentes & spicularum instar pungentes, quae vario modo vitari possunt, & prout videmus varios gladios, majores, minores, magis vel minus pungentes, scindentes, una parte crassiores, ex parte flexiles, rigidos, filientes, striatos, politos, ferrugine obductos, dentatos, concavos, flammatos & planos, ita & acidi variare possunt particulae, & felix esset Medicus qui omnibus his gladiolis & spiculis proportionatas porrigere sciret vaginulas. Ab hoc nimio & degeneri acido Spiritualcentia impediri potest, dum Sanguinis pars balsamica subjugatur, & cum particulis terrestrioribus intricatur, vel cum acidis

in parvas massulas concrefcit, & ita Sanguinis texturâ legitima solvitur, vel immutatur, aliquando majore effervescencia nimium agitur, tenuesque ad auras subtilior avolare cogitur pars, unde tandem talis Sanguis subtilissimis suis privatur particulis & vappæ instar ad generationem sufficientis quantitatis Spirituum inutilis evadit.

§. XIII.

Huic intemperiei acidæ plane contraria est alkalina, cujus materia est Sal quoddam urinosum fixius vel volatilius, vel alio modo peccans. Notandum vero quod per alkali hic intelligam omnia ea quæ cum alkalibus eundem effectum habent, & acido contraria sunt, quæ componuntur ex particulis talibus, quæ plurimum soliditatis habent, & si vi Ignis commoventur, plures facieculæ levigantur, extremitates exacuuntur, quibusdam in punctis inter se immediato contactu conjunguntur, & porosas massulas componunt, subtilioribus interim & valde solidis in auras avolantibus, quæ salia volatilia constituunt, & ejusdem fere cum fixis sunt naturæ, eo quod cum acido congregiundo effervescent, seque cum eo conjungendo aliquod tertium constituent; Si ergo tales particule volatiles vel fixiores, quæ certa proportione cum sexcentis aliis in compositione Sanguinis concurrere debent, majori quam par est copia in Sanguine & humoribus existunt, vel alio modo peccant, ut quando ejus particule magis vel minus sunt subtiles, anguli debito obtusiores, acutiores,

vel alio modo, figura, situ, magnitudine &c. a consueta modificatione recedunt, acidum quod naturaliter in corpore existere debet, ad fermentationes varias con- ducit, immutant, infringunt & oppugnant, fermentum stomachale immiuunt, si non plane tollant, & putrefactioni ansam dent, vel multas particulas acidas in se recipiendo, multa in variis corporis humani par- tibus calciformia quasi præcipitant, aut acidi acrimo- niam in tantum adaugent, ut corrosiva plane evadat, & ita tales prticulæ pro varia in quantitatis & modifi- cationis aberratione indeque cum acido congrega- tione varios producunt effectus & fecunditati obicem ponunt.

§. XIV.

Hanc sequitur intemperies illa, quæ a nimia copia particularum crassiorum & valde irregularium & ad motum minus aptarum, id est terrestrium oritur, quibus etiam ut plurimum acidum aliquod vitiosum se adjungit, in iisque nidulatur, morbosque melancholicos progignit.

§. XV.

Nimia copia particularum in sanguine oblonga- rum, teretium, flexibilium, glabrarum & anguillarum instar

instar inter se repentium, intemperiem sanguinis sero-
sam, si oblonga, rigida & acuta, quales sunt parti-
culæ salis marini, nimia copia adjunguntur, muriati-
cam, si visciditas accedat, phlegmaticam sive pituito-
sam vulgo dictam constituunt.

§. XVI.

Ex particularum ramosarum subtilium valde
& flexibilium nimia abundantia, intemperies exsurgit
biliosa, ubi sanguis nimis facile & minima accedente
occasione nimium ebullit, ac textura ejus turbatur,
quia inter istos ramulos subtiles, minora etiam sunt spa-
tiola, quæ nulla alia, quam subtilissima mundi mate-
ria impleri possunt, quæ cum semper in maximo sit
motu, si parum turbatur, aut a particulis acido valatili-
libus ex hospitoliis suis extrudatur, inter particulas
proxime adjacentes magnos excitat tumultus, efferves-
centias & spirituum animalium jacturas.

§. XXVII.

Si multæ in sanguine hærent particulæ flexiles quæ-
dam sed valde ramosæ, hamosæ, & ad intricacionem aptæ,
ideoque viscosæ dictæ, etiam multum damno econo-
miæ animalis afferunt, idque eo magis quod acido vi-
tioso commodissimos præbeant nidos, hæcque duo ad
homi-

hominis perniciem promovendam, sapius, si non semper, sese conjungendo morbos Chronicos producant varios, ubi acidum vitiosum ita inviscatum expugnari vix potest, & ita talis visciditas acida spiritua accentiæ maxime obest, ideoque constituit intemperiem pertinacissimam & sæcunditati maxime contrariam, dum obstructionum fere omnium mater & autor existit. Sic cum sanguis ex sexcentis aliis constat particulis variæ adhuc intemperiei species fiunt, mixtæ enim & ex prædictis secundum magis vel minus compositæ inveniuntur, quanquam unæ aliis majorem inferant noxam. Omnia etiam prædicta quæ excedendo nocent & quibus certa proportione opus, si deficiunt, contrarii etiam resultant effectus.

§. XVIII.

Has intemperiei species introduxi non tantum, quia sæcunditati directe obicem ponunt, sed quia imprægnationem naturalem & legitimam ad procreationem foetus sani aliquomodo impedire possunt, nec ex professo de illis hic agere animus fuit, sed ut eo melius intelligatur, quomodo ex varia sanguinis intemperie & humorum, variis visceribus & organis, etiam genitalibus, variæ inducantur Atoniæ species, unde illa organa, tanquam vitiata Instrumenta, vitiosa elaborant semina & ova & non alii quam vitiati foetus prodire possunt, nisi forsitan semen intemperatum masculinum a liquore genitali muliebri utcunque corrigatur.

§. XVII.

§. XIX.

Per Atoniam intelligo, vaforum, pororum, fibrarum & staminum, naturalis dispositionis, cujus ope organa suas specificas perficiunt operationes, perversionem & immutationem. Dispositio illa naturalis vario modo, variisque in organis pervertitur, & primo in vasis sanguiferis, nimia illorum apertione, quando sanguis propter nimiam copiam in vasis suis contineri, commode circulari, motumque suum absolvere nequit, unde vasa sanguifera, generationi dicata, laxantur, & tandem atonia inducitur, quæ fecunditati obest, dum tunicæ arteriarum materiam seminalem afferentium, nimis rarefiunt, porique debito majores redduntur, tunc particulae, quæ per talia organa quasi cribrari deberent, aliis permixtæ, & sic non tantum particulae semen laudabile constituentes, sed & alienæ transeunt, quod & observatur in iis, qui nimia gaudent Venere, nam subtiliores partes præcedunt & crassiores sequuntur, quæ majores excavant poros & relaxant, præcipue si subjectum mollioris est texturae. Si vero prædictarum tunicarum pori propter contentam in sanguine austeritatem, cujus particulae sunt subtiles, & ferræ instar multis hamulis & spinulis acutis donatae, & nimium constringentium usum constringuntur, vel a particulis viscidis & terrestrioribus obstruuntur, liberior transitus denegatur, & materia semen perficiens parcius adducitur, si non plane denegatur.

§. XX.

A sanguinis intemperie etiam lymphæ vitiatur, hinc in glandulis conglobatis, in quibus ad posteriores
 C
 usus

usus colligitur & præparatur, atque per vasa lymphatica ad chyliſera & ſanguinem revertitur, Atonia induci poteſt, unde poſtea quod primo cauſa fuit, demum erit effectus, ſcilicet intemperatus ſanguis lymphæ, lymphæ glandulis atomiam, glandulæ vitiatæ iterum lymphæ, & lymphæ ſanguini intemperiem inducere poteſt, unde lymphæ noviter adventans in glandulis talibus vitiatis ad uſum deſtinatum præparari non poteſt, & ſeminis corruptioni, ſi diutius in ſuis receptaculis detineatur, anſam dat.

§. XXI.

Ad genitalia, ut pertingant ſpiritus animales, neceſſario requiruntur nervi, quales tono ſuo legitimo privantur, ſi eorum filamenta a ſero ſanguinis, ſive lymphæ ſuperflua nimium humectata flacceſcunt aut laxantur, vel ab alia cauſa comprimuntur, corrugantur vel obſtruuntur, ſpirituum afluxus impeditur, qui tamen per neceſſarius ad erectionem penis requiritur, non tamen quod per eorum ſubſtantiam corpora ſpongioſa ita inſentur, ſed influendo in muſculos illis adjacentes, item in arteriarum tunicas & venarum, illas quidem ampliando has vero conſtringendo, ſanguinis afluxum augeant, & refluxum impendant, nervuloſque hinc inde ſparſos firment. Ad tentiginem iſtam, penisque rigiditatem multum etiam facit repletio veſiculae ſeminalium, tum quia ſemen ſale volatili impregnatum nervulos irritat, tum quia vafa ſanguifera venoſa ab illis glandulis repletis aliquomodo preſſa, ſanguinis refluxum impedire poſſunt.

§. XXII.

illi ni alvylav 3 an §. XXII. ...

Sia materia corrupta & venenata carunculae feminis & liquoris prostaticarum exitum custodientes corroduntur, & liquor prostaticarum alieno fermento inficitur, gonorrhœa virulenta oritur, quæ prius quam tale fermentum sanguine communicatur, exacta evacuatione curatu possibilis videtur; Si hæ carunculae tantum laxentur, sive ob intemperiem sanguinis feroram, sive nimiam in juvenute exercitam venerem vel masturbationem, illa ostiola sive valvulae violantur, sive clauduntur, aut invertuntur, Gonorrhœa simplex excitatur; quando autem ob turgescientiam ab imaginationibus lascivis, vel acredine solito majore feminis sive liquoris prostaticarum, hæ carunculae ad effusionem irritantur, pollutionibus nocturnis ansam præbent.

§. XXIII.

Satyriasis, tanquam summus Salacitatis gradus, & Priapismus sæpius fecunditati obsunt, & sunt diversi tantum gradus acrimoniæ, quæ nervos & musculos certo gradu lædere consuevit, ita ut si summe irritentur nervi & musculi illi, erectioni dicati, tandem convulsionibus tententur, ut in Priapismo interdum fieri solet. Musculi illi, Erectores dicti, non raro etiam læduntur & resolvuntur, ita ut Spiritus animales apertis his & non clausis istis non retinentur, sed statim iterum fugam tentent, unde musculi non inflantur, & ita Sanguis in cursu suo non impeditur, sed per Venas libera ipsi ad Cor redeundi conceditur via, cujus causa sæpius est vel nimium frigus, contusiones, equitationes vehementes,

aliæque læsiones, quibus Stamina & valvulæ in illis musculis facile suum deperdunt tonum, sicum & figuram, unde impotentia virilis.

§. XXIV.

Sunt & multæ aliæ virilis impotentia & ita Sterilitatis ab authoribus recensitæ causæ, in quibus castus vulgus plurime recurrit ad præternaturalia, statimque divini aut Diabolici quid subesse suspicatur, unde de maleficiis, Carminibus, magicis incantationibus, ligationibus, nexibus & vinculis multa garrunt, & non pauca pro præternaturalibus habent, quæ tamen mere naturales agnoscunt causas, unde prius optime inquirendum; Sæpe enim Sola persuasio, imaginatio, pudor & metus penis erectionem in quibusdam circumstantiis impedire possunt; quale Exemplum apud Venete recensetur.

§. XXV.

Causæ sterilitatis in sexu fæminino multo sunt numerosiores, multo difficilior cognoscuntur, medicisque plus faciunt negotii, accedit & pudicitia maximæ parti hujus sexus agnata, propter quam veras causas, malumque in principio curatu facillimum reticent, unde medicamenta raro optatum producant effectum; dependent itidem vel à mala conformatione, vel humorum intemperie, quæ mala conformatio iterum ut in viris consistit vel in externis vel in internis.

§. XXVI.

§. XXVI.

In externis primo occurrit imperforatio, vel omnimoda vel ex parte tantum, omnimoda rarior & plane præternaturalis est, & impedit non tantum feminis in uterum injectionem, sed etiam purgationem menstruaalem, unde plurima incommoda exiurgunt, & ex sanguine taliter stagnante, retento & corrupto, ulcera oriuntur, quæ postea consolidata, cicatrices relinquunt, & multa oscula arteriarum clauduntur, unde sæpius catamenia cum dolore fluunt; uteri etiam extensio, placenta hæsiõ, aliaque mala inde procedere possunt.

§. XXVII.

Membrana in orificio vaginae, quæ vulgo pro hymene sumitur & carunculas myrtiformes componit, licet ad purgationem menstruaalem satis perforata, tamen si nimis sit crassa, membro virili introitum & ita coitum impedit, quanquam non semper imprægnationem, at hoc valde rarum est, ut & ipsum hymen, ut merito dubitandum an tale quid in virginibus adultioribus secundum naturam adesse debeat, & quanquam hac de re prostant observationes apud autores, tamen etiam non desunt qui absolute negant prout de la Motte in tract. suo Chirurg. gallice scripto Thom. I. p. 33. ubi hæc prostant verba *La prétendue membrane hymen est une Idée sans fondement, & lors quelle se trouve, c'est contre l'ordre naturel.* Unde etiam, quia vix centesima per talem membranam virginitatem probare posset, virginitatis nota alia quærenda est, quod tamen expertis relinquo.

§. XXVIII.

o A partu difficili, vel obstetricis incisia, vel sublevatione majorum ponderum; uteri procidentia exoritur, quæ curam etiam malo recente vix recipit, quam sæpe palliatis solum adhibitis conceptio non impeditur, ut testantur observationes; sed notandum procidentiam uteri veram, ubi scilicet uterus ipse foras propendeat, admodum esse raram; & mulieres sæpe cum medicis decipi a membrana rugosa vaginæ uteri, quæ post difficilem partum, aut ab imperita obstetrice a subjectis partibus avulsa, extra vulvam pendula imitetur aliquod vasculum pyriforme, ac proinde aliquando parvo periculo abscinditur, quod Felix Platerus observavit lib. 3. obs. 1. Variæ harum partium exerescentiæ, ut verrucæ, condylomata, cauda muliebris &c. quæ penis ingressum & seminis introitum impediunt, Chirurgica operatione non sine vitæ discrimine sunt tollenda.

§. XXIX.

Mala conformatio in interioribus est, si aliquid deficit quod necessario requiritur, aut aliquid superfluum, quod usum naturalem tollit, ex. gr. defectus nervorum, ut & vasorum spermaticorum, si nempe arteriæ spermaticæ sive præparantes dictæ, vel pauciores, vel minores existunt, quam ut sufficientem materiam quantitatem, ad ovarium, ovorumque incrementum aportent, sterilitatem inducit invincibilem.

§. XXX.

Tubæ Fallopianæ, si imperforatæ a nativitate, est malum incurabile; Si a nimia obesitate, & ovarium

§. XXXI.

fium a pinguedine tegitur, seminalis aura penetrare ne-
 cit; quod ab omenti Crassitie os uteri internum ita com-
 primatur, ut semen virile intrare nequeat, ut Hypocra-
 tes notat Aph. 46. Sect. V. verosimile non est, quan-
 quam verum sit, nimium pingues rarissime concipere,
 tamen ob aliam etiam fieri potest causam, & non sem-
 per ideo non concipiunt quia sunt pingues, sed pingues
 sunt quia non concipiunt.

§. XXXII.

Abundantes arteriæ spermaticæ, copiosorem
 afferentes sanguinem, nimiam excitant libidinem, in qua
 sanguis valde incalescit, humores & spiritus animales
 valde agitantur, unde materia alias ibidem fecerni so-
 lita, majori quam par est copia, & multis heteroge-
 neis particulis scatens excutitur, & accidentaliter steri-
 litati ansam præbet, quod patet in scortis, de quibus
 sterilitatis speciebus consultius tacendum, ne malis an-
 sa peccandi suggeratur. Vasis sanguiferis capillaribus,
 si ob sanguinis acridinem vis infertur, corrodendo, ab
 eorum oculis & parietibus abradendo, hæmorrhagiæ
 uteri, imò sæpe ulcera talia oriuntur, quæ continuo
 fundunt materiam purulentam.

§. XXXIII.

Uterus ipse sæpius suum deperdit tonum, san-
 guine intemperie pituitosa & crassa laborante, quando
 nempe

nempe particulae flexiles, sed valde ramosae cum aquosis conjunctae in sanguine exsuperant, non tantum pallor & languor universalis, cum ventriculi saepe imbecillitate in talibus adesse solet, sed frequenter Illuviem albam per muliebria excernunt, tales enim particulae ad fermentationem & motum minus aptae, in corde sufficienter non subiguntur, nec cum reliquo sanguine intimius junguntur, quapropter facile in locis a corde magis distitis fecernuntur, mollioris texturae organa inde debilitantur, firmioris texturae & constantiores obstruuntur, tonumque suum deperdunt, tunc id quod alias in nutrimentum uteri vel fetus abire, vel per vasa lymphatica reverti deberet, per vasculorum orificia poris perverfis vel relaxatis existentibus exsudat, continuo elabatur, & quasi per Cloacam talis Illuvies ab istis glandulis cructatur, fluxumque muliebrem, album dictum, constituit.

§. XXXIV.

Ex iisdem causis liquor quem mulierculae in libidinis aestro fundunt, & vulgo seminis nomine venit, si continuo sine irritatione e corpore reticulari dicto, effluit, gonorrhaeam constituit muliebrem benignam, quando vero propter malignam hujus liquoris qualitatem, id est certam acrimoniam acido fixam, vascula prostaticorum & in vaginam uteri hiantia corrodunt, & in ulcuscula abeunt, cum dolore continuo madent, quod ipsum est venenum istud, quo libidinosi tanquam fermento in amplexibus scortorum tali veneno infectorum, aestuantes pro meritis poenis miseri inficiuntur; instar enim alicuius fermenti se habet, cujus exigua pars

pars totam massam, cui admiscetur, corrumpere potest. Hic fœminilis liquor viscidior & acidior, facta aliqua obstructione diutius moram nectens & stagnans, corruptio- ni & putrescentiæ obnoxius est, præcipue si tali in sub- jecto acidum exsuperet & legitima venere abstinence, & quia continuo aliquid per vasa lymphatica & venas ad reliquam sanguinis massam revertitur, quæ tali spurci- tiæ inficitur, unde non raro affectus hysterici ortum trahunt.

§. XXXV.

Prout in hepate, ubi bilis a sanguine segreganda; in variis glandulis, ubi semper aliqualis lymphæ separan- da; in liene, ubi particulæ crassiores subtilisandæ, si verum est, quod suspicantur nonnulli, variæ obstructio- nes & infarctus oriuntur, ita etiam accidit in utero, qui plurimis arteriis & venulis capillaribus, vasis lymphaticis & glandulis, ductibusve variis exilibus, lym- pham, sanguinemque advehentibus & revehentibus di- tatus, variis & frequentioribus obstructionibus vasculo- rum obnoxius est, particulæ enim crassiores facile in il- lis hærent, unde vasa extenduntur, circulatio sanguinis per illa loca aliquomodo impeditur, vel propter causam aliquam ex. gr. motum lunæ, indeque natam fermenta- tionem, sanguis consueto magis incalescit, vasa illa ca- pillaria obstructa, fibræque nimis tensæ dolent, apertio- nem minantur, vel plane rumpuntur, sanguis extravasa- tur, grumescit, effervescit, vel inflammationem uteri producit, quæ nisi cito curetur, exulceratur, vel particu- lis subtilioribus avolantibus in Schirrum abit; Vel in va- sis majoribus moram nectens, malam contrahit Diathe-

D

fin;

fin, & quia per venas evacuari non potest, ad reliquam revertitur sanguinis massam, quam sua acredine, impuritate & fermento inficit, turbat & impuram reddit, quales tunc tragædias, discolorationes, lassitudines, &c. producat, omnibus notum, ob eandem moram membranæ ab acredine ex istis vasis exsudante vellicantur, læduntur, & spirituum animalium alias motus ordinatus turbatur, hinc convulsivi motus, imo non raro paroxysmi Epileptici & uteri suffocationes propter consensum nervorum excitantur. Inde palam, summum obstructions has varias non tantum æconomix animalis sed specialiter fecunditati asferre posse detrimentum.

§. XXXVI.

Oscula illa sanguivoma in utero, quia a natura ita sunt disposita, ut facile aperiantur, facile etiam obstruuntur, ex. gr. insolita refrigeratione, præsertim juncta intemperie sanguinis crassa, acido viscida, frigus enim sanguinem & humores ad coagulationem jam dispositos incrassat, & vasorum oscula prædicta plus constringere capax est.

§. XXXVII.

Avaria etiam sanguinis intemperie tubæ uterinæ suum deperdunt tonum, si nimium laxentur aut flaccescant, præcipue earum extremitates ornamenta foliacea dicta tendi, & quasi rigescere non possunt, ut ovum proditurum commode comprehendere, & ope motus vermicularis istarum tubarum exprimere queant. Tubæ istæ si compactiores, vel ea parte, qua in uterum hiant a materia mucosa obstructæ, aura genitalis ad ovarium pertingere non potest, & si eo perveniret, ova tamen in uterum delabi non possent, & conceptio tubaria insequeretur.

§. XXXVII.

§. XXXVIII.

Ex supra recensitis causis & intemperie, quoque tonus ovarii vitiari potest, & quidem membranularum liquorem ovalem continentium, carnis item fibrosæ, in qua tanquam in parenchimate ovula infixæ hærent, vaforum item sanguiferorum & lymphaticorum materiam nutritioni destinatam afferentium. Pori membranularum foris intro spectantes, si nimium laxentur, ova flaccescunt, si nimis constringantur, nutriri & augmentari, etiam in utero minime possunt, primis enim diebus humorem illum intra membranulas illas sola transudatione augeri, demonstrat *de Graaff. Cap. XV. de organis mul.*

§. XXXIX.

Sterilitas etiam accidere potest, respectu utriusque maris & femellæ, observatur enim, aliquales conjuges ideo tantum steriles vivere, quia hoc individuum huic præcise, & non ali conjunctum est, licet neutrum per se sterile dici possit, quod dependet a disproportionne temperamentorum & seminum, ex gr. Tullia a caviceo non imprægnatur, optime vero octavia, & contra foecunda erit Tullia & infæcunda Octavia, si jungantur Sempronio, & hoc accidere potest, dum femina vel nimis bene conveniunt vel disconveniunt, indeque fermentatio ad præbendam legitime auram genitalem impeditur vel nimium excedit, aut quia unum alteri multo est promptius vel tardius in actu venereo. Possent & aliæ adduci rationes, quare tales improportionati non imprægnantur, sed hæc sufficiant.

D 2

§. XXXX.

§. XXXX.

Tamen unius mentionem faciam, quæ disproportionis moralis dici potest, & a certa dissimilitudine morum & ætatum, vel a diversa educatione proficiscitur, unde continuo rixæ, & amor conjugalis tanquam magnum subsidium deficit; amor enim talis est passio, quæ semper cupiditatem conjunctam habet, quæ cor validius, tamen placidius agitando, spirituum animalium copiam adauget, qui postea ad organa genitalia determinantur, actumque adjuvant, omnes sensus subtiliores, omnemque corporis partes mobiliiores reddunt, unde & voluptatis majus incrementum. Odium contra contrarium producit effectum, hinc in matrimonio viventes coacto, præter continuum tædium ut plurimum steriles vivunt.

§. XXXXI.

Datur etiam sterilitas, quæ voluntaria dici potest, ubi mulieres nimis delicatæ dolores partus metuentes, & ne multitudine liberorum obruantur, uno vel altero Infante contentæ sunt, atque conceptum nefanda & maxime detestanda arte impediunt. Sunt & multæ aliæ sterilitatis causæ, quas introducendas omnes, pauca hæc pagellæ non sufficiunt, ideo hoc ad aliud tempus mihi reservo, ubi majora mihi erunt subsidia & commodiora tempora, & Lector benevolus paucis hisce meis Lucubratiunculis contentus esse velit. Faxit summus Archiater, ut omnes mei Conatus cedant in sacrosancti sui Nominis Gloriam, proximi Emolumentum, meamque Felicitatem.

F I N I S,

Strassburg, Med. Diss., 17. Nagel-
Mische

X 241 8713

W 17

Q. D. B. V.
DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS 7
DE

STERILITATE UTRIUSQUE SEXUS,

Q. V. A. M.
PRÆSIDE DIVINO NUMINE,
Decreto, Consensu, & auctoritate

Amplissima & Gratosissima

FACULTATIS MEDICAE

IN CELEBERRIMA ARGENTORATENSIVM
UNIVERSITATE,

PRO

SUMMIS IN ARTE MEDICA

HONORIBUS

AC

PRIVILEGIIS RITE CONSEQUENDIS,
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI

SVBICIT

JOH. RODOLPHUS NEUHUSIVS,

Bienna Helvetius.

Ad diem 2° Februar. Ao. M DCC XXVI.
horis locoque solitis.

ARGENTORATI,

Literis GEORG. ADAMI PIESCKERI, Typogr. Univers.